

VESTI

Nove rubrike

Nakon dugog razmišljanja i razgovora tokom juna, članovi uredničkog tima odlučili su da je vreme za promene i za nove rubrike i teme, koje ćete moći da pratite već od narednog broja našeg Newslettera!

Od avgusta, dobro poznate rubrike *Publikacije* i *Korisni linkovi*, u kojima ste mogli da pronađete više od 100 preporuka za literaturu i veb sajtove relevantne za različite aspekte proučavanja SAD, odnosno srpsko-američkih odnosa, biće zamenjene kolumnama koje se bave aktuelnim temama u vezi sa američkom kulturom i društvom, a koje istovremeno mogu imati uticaj na globalna dešavanja. Teme koje ćemo obrađivati u novim rubrikama treba da pokrenu diskusije o različitim aspektima američkih studija, o kulturi i društvu SAD, kao i da inspirišu istraživače da zađu u nove teme i dalje istraživačke poduhvate.

Prva među pomenutim novinama biće rubrika *US simboli* i biće posvećena najprepoznatljivijim simbolima Sjedinjenih Država, njihovom mestu u američkoj kulturi, društvu, politici, ekonomiji i drugim oblastima, uz osvrt na istoriju njihovog nastanka. Ikonični „zaštitni znaci“ Amerike, poput Kipa slobode ili Rute 66, biće od avgusta u fokusu tekstova naših saradnika, i treba da podstaknu čitaoce na razmišljanje o tome koliko su simboli SAD sveprisutni, ne samo u američkoj, već i u globalnoj popularnoj kulturi. Simbole će zatim pratiti nova rubrika posvećena kontroverznim trenucima američke istorije, koja nudi jedan drugačiji pristup proučavanju američke istorije, kulture i društva.

Čitajući *US kontroverze*, imaćete priliku da se podsetite ili naučite nešto novo o prekretnicama koje su oblikovale američko društvo, a koje i danas provociraju mnoge debate. Pisaćemo o nesuglasicama između Očeva osnivača, manje poznatim epizodama američke ekspanzije na Zapad i borbe za rasnu ravnopravnost, kao i o zaboravljenim, a važnim momentima u savremenoj američkoj društvenoj istoriji i popularnoj kulturi.

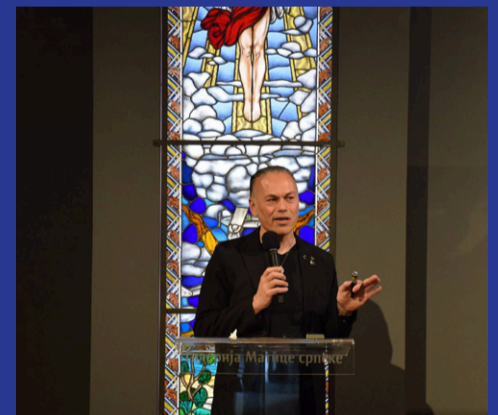
U trećoj, takođe pomalo kontroverznoj rubrici, *Vrli američki svet*, pisaćemo o inovativnim pristupima koje su razvijale američke kompanije i njihovom uticaju na transformaciju društva, kako na tlu SAD, tako i globalno. U ovoj novoj kolumni bavićemo se političkim, društvenim i ekonomskim preduslovima koji su omogućili nastanak i razvoj svetski poznatih brendova poput Amazona, Epla i Gugla u SAD, ali i kontroverzama koje prate njihovo poslovanje. Dakle, ova rubrika biće prostor za debatovanje o istoriji američke tehnologije, ali i o njenim najaktuelnijim rezultatima i izazovima, a u kontekstu novog formata Newslettera daće i jedan novi pristup izučavanju američke istorije, društva i kulture.

Konačno, na poslednjoj strani našeg Newslettera moći ćete da pratite preporuke za podkaste, a mesta na prvoj i poslednjoj strani čuvaćemo i za vesti o najrelevantnijim novim publikacijama iz američkih studija.

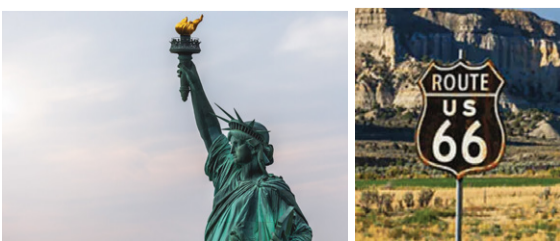
Radujemo se da podelimo sa vama nove priče, a do tada uživajte u čitanju junskog broja!

Art, Fashion and Rock-n-Roll: Museum Exhibitions and The Art of the Blockbuster

U petak, 28. juna u Novom Sadu, Galerija Matice srpske i Centar za američke studije, u okviru tradicionalne letnje saradnje dve institucije, organizovali su predavanje *Art, Fashion and Rock-n-Roll: Museum Exhibitions and The Art of the Blockbuster* Metju Jokoboskog, višeg kustosa u Bruklin muzeju u Njujorku. Na osnovu njegove četrdesetogodišnje karijere u muzejskom svetu, Jokoboski je sa publikom podelio svoje kreativne i kustoske uvide, od ranih radova, prelaska iz pozorišta u dizajn izložbi, do kasnijih kustoskih projekata koji u fokusu imaju umetnost, modu i muziku, a među njima su ikonične izložbe u Bruklin muzeju *Dejvid Bouvi* je i *Kristijan Dior: dizajner snova*.

▲ Metju Jokoboski,
Galerija Matice srpske

Preživeti kroz umetnost

Jun je u Sjedinjenim Državama od 1970. godine mesec tokom kog se naročito intenzivira aktivizam u vezi sa emancipacijom seksualnih manjina. Vidljivost LGBTQ+ osoba se povećala u prethodnih pet decenija, ali umetnička dela o kojima ćemo govoriti podsećaju na period kada su seksualne manjine u SAD bile marginalizovane i primorane da se sopstvenim snagama bore protiv epidemije smrtonosne bolesti. Jedna slika i jedna instalacija, o kojima će biti reči, svedočanstvo su o godinama kada se gledalo u drugu stranu dok je AIDS kratio živote, naročito gej muškaraca. Slava **Kita Haringa (Keith Haring, 1958–1990)** bila je u usponu tokom čitavih 1980-ih. Najpre su njegovi grafiti u njujorškom metrou privlačili pažnju prolaznika, da bi kasnije postao proslavljeni muralista, čija su dela mogla da se vide od Menhetna do Berlinskog zida. Njegovim delima dominiraju razigrani, raznobojni čovečuljci, kojima je izražavao poziv na mir, toleranciju i borbu protiv droge i diskriminacije.

Nakon što se zarazio HIV-om, Haring nije pristao na dominantnu kulturu ćutanja o bolesti. Učestvovao je u kampanjama osvešćivanja, govorio je otvoreno u javnosti o životu sa virusom, i proizveo upečatljivu sliku koja je do danas ostala podsetnik na tragičnost njegove prerane smrti.

Nezavršena slika (Unfinished Painting, 1989) kvadratni je metar platna popunjen sadržajem samo u gornjem levom uglu. Popunjeni deo naslikan je u karakterističnom Haringovom stilu, a utisak o naglom prekidu rada pojačava slivanje boje ka donjem levom uglu. Poruka je jasna – AIDS prekida život daleko pre nego što ga je oboleli čovek proživio. Ironično, prošle godine je pomoću veštačke inteligencije „završena“ Haringova slika, promašivši celu poentu namerne nepopunjenosti platna.

Drugi njujorški umetnik koji je na upečatljiv način predstavio umiranje od posledica AIDS-a bio je **Feliks Gonzales-Tores (Félix González-Torres, 1957–1996)**. Njegova nenaslovljena instalacija sugestivnog podnaslova,

Kit Haring

▼ **K. Haring, Nezavršena slika, 1989.**

*Feliks
Gonzales-Tores*

▲ **F. Gonzales Tores,
Untitled**

Untitled (Portrait of Ross in L.A.), simboliše proces umiranja njegovog partnera Rosa Lejkoka. Prvi put postavljena 1991, instalacija je sačinjena od hrpe bombona u raznobojnim omotima. Na početku, u izložbenom prostoru postavio je 79 kilograma bombona – onoliko kilograma koliko je Ros imao dok je bio zdrav. Za razliku od Haringa, Gonzales-Tores nije sam ostavio delo nezavršenim, nego je odlučio da uključi publiku, koja će sama da oduzima od celine. Vremenom, hrpa bombona kopni kao i telo obolelo od AIDS-a. Nažalost, i sam Gonzales-Tores umro je ni pet godina nakon što je postavio ovu instalaciju.

Njujorški umetnici Haring i Gonzales-Tores svojim različitim pristupima doprineli su zajedničkom cilju – osvešćivanju o AIDS-u i destigmatizaciji zaraženih HIV-om. Delom zahvaljujući njima, ćutnju o bolesti zamenilo je proaktivno delovanje protiv nje. Pored toga, njihova dela su utkala LGBTQ+ umetnost u američki kanon, u okviru kog i Haring i Gonzales-Tores imaju mesto ne samo kao svedoci vremena, nego kao prenosioci univerzalnih poruka o vrednosti ljudskog života.

SRB-US ODNOSI

Katarina Beširević

Amerikanizacija kroz serije

Njujorška radio stanica 11. septembra 1928. uspešno je emitovala prvu televizijsku seriju *The Queen's Messenger*. Kroz skoro čitav vek od tada, američke serije, bilo one o burnim životima porodice Karington, adolescenata sa Beverli Hilsa, ili četiri prijateljice u Njujorku, privlačile su pažnju gledalaca širom sveta.

Šezdesetih godina, kada je počeo razvoj televizijskog programa u Jugoslaviji, tri žanra američkih serija su posebno bila popularna među srpskom i jugoslovenskom publikom – vestern, kriminalističke / policijske serije i sapunice, a ubrzo je popularizovana i naučna-fantastika. Već smo se osvrtni na fenomene sapunica *Gradić Pejton* i *Dinastija*, koje iako jesu najkultnije američke serije u istoriji jugoslovenske televizije, nisu jedine koje su srpski i jugoslovenski gledaoci aktivno pratili. Pored navedenih, tu su bili i *Doktor Kilder*, *Bonanca*, *Dugo toplo leto*, *Peri Mejsn*, *Zvezdane staze*, *Izgubljeni u svemiru*, *Leteći Tanjiri*, *Dalasi*, *Koreni* i mnoge druge. O popularnosti ovih serija svedoče različite komične situacije, kao kada su, prema pisanju *Politike ekspres*, deca u jednoj osnovnoj školi u Zagrebu 1967. tražila od nastavnika da ih pusti sa časa kako bi gledali *Bonancu* (i navodno su uspela u svom poduhvatu!). Takođe, 1985. *Los Angeles Times* preneo je vest o tome kako su ljudi u Beogradu ponedeljkom uveče, kada je na programu bila *Dinastija*, izbegavali društvene obaveze da bi mogli pažljivo da prate seriju. O tome koliko su pomenute serije bile važne jugoslovenskim i srpskim gledaocima, svedoči i svojevrsna opsesija njihovim junacima. Tako je, na primer, na Aerodrom Beograd 1968. došlo 4000 ljudi da dočeka Roja Tinisa (Ben Kvik u *Dugom toplom letu*), dok je glumce *Gradića Pejton* hiljade Nišlija sačekalo ispred hotela *Ambasador*.

Važno je osvrnuti se na to da se amerikanizacija kroz televizijske serije nije odvijala samo kroz američke, već i kroz domaće serije. Najbolji primer je *Grlom u jagode* (1975), serija u kojoj je, kroz priču o studentskim danima Baneta Bumbara, prikazan i uticaj američke kulture na jugoslovensko društvo šezdesetih – od farmerki, do rokenrola i tvista.

Američke serije bile su među najaktuelnijim sadržajima na srpskom televizijskom programu i tokom 1990-ih godina. Neposredno pre NATO intervencije, serije *Ali Mekbil*, *Dosije Iks*, *Treći kamen od sunca* i *Prijatelji* bili su na programu RTS-a, *Pinka* i *BK televizije*. I mada je devedesetih delovalo da će latinoameričke telenovele preuzeti tron (kao uostalom i turske sapunice ranih 2010-ih), uz ekspanziju prvo Fox-ovih televizijskih programa u Srbiji, zatim platformi poput HBO-a i Netflix-a, američke serije ostale su omiljene među srpskim gledaocima.

Gradić Pejton, kulturološki fenomen koji je uzdrmao Srbiju i Jugoslaviju, premijerno je emitovan pre tačno 60 godina i možemo reći da je postavio temelje za proučavanje serija i kao društvenog fenomena, uzimajući u obzir da su sudbine junaka Pejtona jako brzo prodrle u svakodnevnicu građana. Danas, u eri „bindžovanja“ i hiperprodukcije sadržaja ovaj fenomen je intenziviran, a pojedine serije, poput *Game of Thrones*, *Stranger Things*, ili najskorije snimljene *House of the Dragon*, intenzivno okupiraju pažnju društva, toliko da je njihov uticaj vidljiv na svakom koraku – od odeće u prodavnicama, preko knjiga i ostalih sadržaja u knjižarama, muzike, tematskih žurki i različitih drugih inovativnih komercijalnih proizvoda sa motivima iz pomenutih serija.

Centar za američke studije je pre godinu i po dana organizovao *Razgovor o Americi* posvećen upravo fenomenu serije *Stranger Things*, američke istorije i (kontra)kulture osamdesetih, a sa nestrpljenjem očekujemo sledeću priliku da diskutujemo o novim serijskim fenomenima. Stay tuned!

◀ TV novosti,
9. 2. 1968.

▼ TV zabavnik,
6. 1. 1975.

▲ Večernje novosti, 9. 2. 1968.

PUBLIKACIJE

Vukašin Zorić

Patrick Weil, *The Madman in the White House. Sigmund Freud, Ambassador Bullitt, and the Lost Psychobiography of Woodrow Wilson*, Cambridge, Mass; London: Harvard University Press, 2023.

Proslavljeni američki diplomata Vilijam Bulit, koji je pratio predsednika Vudroa Vilsona na Pariskoj mirovnoj konferenciji, i austrijski psihoanalitičar Zigmund Frojd, u međuratnom periodu delili su interesovanje za Vilsonovu psihičko stanje od američkog ulaska u Prvi svetski rat do njegove smrti. Oni su zajednički napisali Vilsonovu psihobiografiju tridesetih godina, a ona je objavljena, uz izmene, tek pred Bulitovu smrt, 1966. godine. Originalni rukopis pronašao je tek 2015. godine francuski politikolog Patrik Vej, saradnik najveće francuske naučno-istraživačke institucije CNRS, tokom istraživanja u arhivi Univerziteta Jejl. Vej je nastanku i evoluciji Bulitove i Frojdove knjige posvetio svoju najnoviju monografiju.

Da bi se razumeo kontekst u kome je Vilsonova psihobiografija nastala, Vej je odlučio da temeljno opiše kontekst međuratne političke i intelektualne klime u kojoj su se razvijali Bulit i Frojd. Posebnu pažnju autor je posvetio uzbudljivoj Bulitovoj karijeri, kao i recepciji knjige o Vilsonu nakon što je po prvi put objavljena. Vejeva monografija je više od knjige o knjizi – ona iznova otvara pitanje o ulozi „velikih ličnosti“, i njihovog psihološkog stanja, u istoriji, i nudi reevaluaciju zajedničkog dela dva važna svedoka 20. veka.

Osamah F. Khalil, *A World of Enemies. America's Wars at Home and Abroad from Kennedy to Biden*, Cambridge, Mass; London: Harvard University Press, 2024.

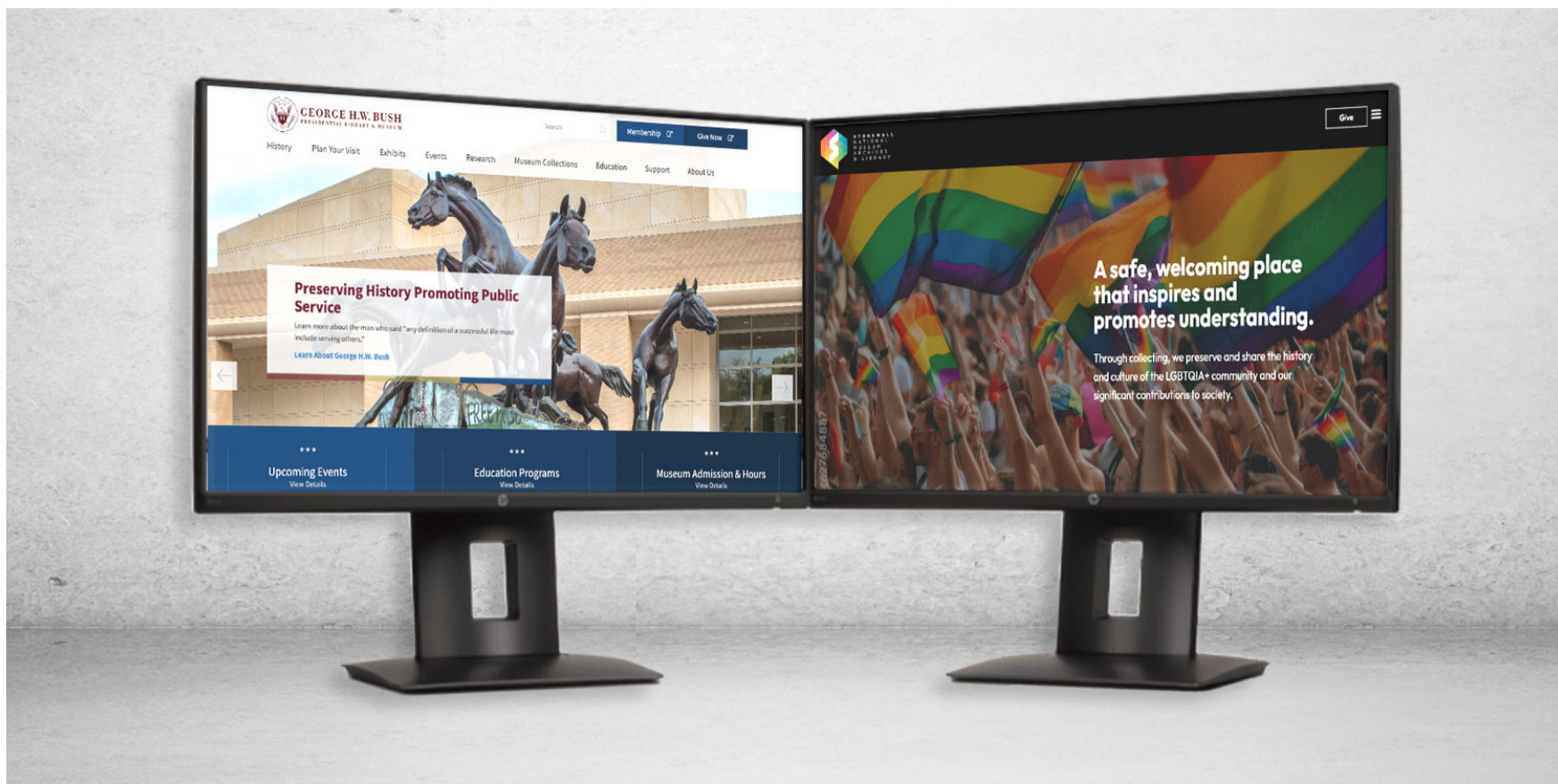
Američki istoričar Osama Halil, koji radi kao profesor na Univerzitetu u Sirakjuzu, stručnjak je za razvoj američke spoljne politike. Njegova najnovija knjiga, *A World of Enemies*, bavi se ratovima koji su obeležili američku istoriju u prethodnih 60 godina. Ipak, Halilov cilj nije bio da prosto prikaže sukobe u kojima su Sjedinjene Države učestvovala, nego je želeo da analizira evoluciju ratobornog diskursa koji je normalizovao ratno stanje u američkoj javnosti.

Halil je knjigu organizovao u dva dela. U prvom delu, on analizira Vijetnamski rat iz američke perspektive, ne bi li ukazao da je savremena američka retorika i odnos prema spoljnopoličkim, pa čak i unutrašnjopoličkim, krizama refleksija američkog neuspeha u Vijetnamu. Drugi deo knjige bavi se savremenim američkim ratovima: Ratom protiv terorizma, Ratom protiv kriminala i Ratom protiv droge. U njemu, autor pokazuje na koji način su čak i kriminogena jezgra američkih gradova konstruisana kao bojna polja za očuvanje američke civilizacije. Ipak, neuspesi američke politike što u gradovima, što u Iraku i Avganistanu, po Halilu, treba da probude američke političare. Svoj istorijski pregled Halil zaključuje porukom da ratoborni pristup treba da se zameni pragmatičnim političkim delovanjem kako na spoljnopoličkom planu, tako i na tlu samih SAD.

KORISNI LINKOVI

Emilija Cvetković

George H. W. Bush Center

<https://www.bush41.org/>

Povodom stogodišnjice rođenja Džordža H. V. Buša, predstavljamo vam jednu od 13 predsedničkih biblioteka u SAD. Predsednička biblioteka i muzej posvećeni 41. američkom predsedniku, smešteni u Teksasu, sadrže obimnu kolekciju od 40 miliona stranica. Kolekcija obuhvata zvanična dokumenata, proistekla iz rada administracije tokom Bušovog mandata, najpre kao potpredsednika, zatim i kao predsednika (1989-1993), kao značajan izvor za razumevanje globalne istorije druge polovine 20. veka. Pored toga, u biblioteci se nalaze i izvori koji rasvetljavaju aspekte Bušovog privatnog života. Kroz digitalizovane resurse koji se nalaze u otvorenom pristupu, istraživači imaju priliku da pretražuju građu relevantnu za unutrašnju, kao i spoljnu politiku SAD tokom Bušovog mandata, uključujući dokumenta koja se odnose na američko-kineske odnose, razgovore Buša sa svetskim državicima, od Mihaila Gorbačova i Helmuta Kola do Ante Markovića, kao i dešavanja tokom Zalivskog rata (1990-1991). Pored tekstualnih izvora, vebsajt omogućava korisnicima pretraživanje vizuelnog arhiva, pružajući virtuelnim posetiocima uvid u Bušov životni put kroz digitalizovane fotografije koje obuhvataju period od njegovog detinjstva, učešća u Drugom svetskom ratu, studiranja na Jejlu, do predsedničkog mandata i perioda nakon toga. Korisnici vebsajta takođe mogu istraživati reklamnu kampanju iz 1988. godine, intervju i Bušove govore tokom 1990-ih putem dostupnih video-zapisa. Predsednička biblioteka Džordža H. V. Buša i muzej nisu samo čuvari nasleđa američkog predsednika, već služe i kao obrazovni resurs za posetioce svih uzrasta, omogućavajući detaljnije razumevanje američke istorije i uloge SAD u svetu.

Stonewall National Museum, Archives, & Library (SNMAL)

<https://stonewall-museum.org/>

U ovom broju se kroz predstavljanje Stounvol nacionalnog muzeja, arhiva i biblioteke u Fort Loderdeju na Floridi, sećamo pobuna američke LGBTQ+ zajednice, koje su usledile nakon upada policije u njujorški bar „Stounvol In“ 1969. godine. Ove pobune predstavljaju značajnu prekretnicu u borbi za ravnopravnost ove zajednice širom sveta. Sistematično prikupljanje građe za rad neprofitne organizacije, otpočelo je još tokom 1970-ih godina. Danas, Stounvol muzej, arhiv i biblioteka predstavljaju jednu od najznačajnijih i najsveobuhvatnijih kolekcija građe koje se odnose na istoriju LGBTQ+ zajednice. Vebsajt institucije omogućava posetiocima da se upoznaju sa sadržajem izložbi, dok će istraživačima najznačajniji biti korpus digitalnih izvora. Digitalizovani resursi predstavljaju manji deo ogromne kolekcije od preko šest miliona strana materijala koji se u fizičkom obliku mogu pronaći na Floridi. Građu je moguće pretraživati odabirom američke države na koju se digitalizovani materijali odnose, vrsti istorijskog izvora ili naslovu kolekcije. Materijalima je obuhvaćena istorija reprezentacije i delovanja LGBTQ+ zajednica od 1930-ih do 1980-ih godina, kao i borba za građanska prava, prikazana kroz raznovrsne izvore, poput dokumenata, serijskih publikacija, oglasa i reklama, prepiski, fotografija i intervju. Idejni tvorci vebsajta mislili su i na nastavnike i profesore, te se ovde mogu pronaći i brojni edukativni resursi koji doprinose sveobuhvatnijem razumevanju američke istorije, kulture i društva, kao i borbe za građanska prava u celini.

1838

NAJAVE KONFERENCIJE KONKURSI

Razgovori o Americi: Predsednički izbori 2024.

Po povratku sa letnjeg raspusta, u septembru očekuje nas novi „Razgovor o Americi“, koji će ovoga puta biti posvećen nadolazećim predsedničkim izborima u Sjedinjenim Američkim Državama koji će se održati 5. novembra.

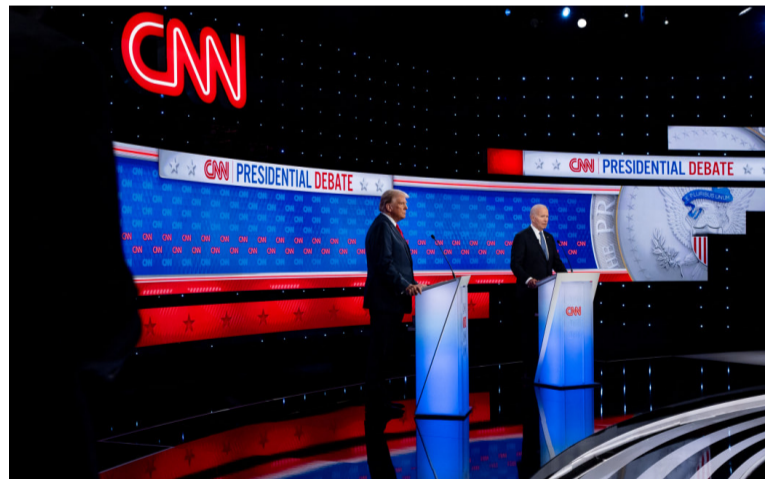
Iako nećemo imati aktivnosti tokom jula i avgusta, ohrabrujemo vas da nas pratite na **blogu** na našem veb sajtu i putem društvenih mreža, gde ćemo se truditi da budemo što aktivniji. Urednički tim vraća se sa najavljenim novim rubrikama i novim temama već krajem avgusta, a do tada, uživajte u letnjim danima!

Izbori 2024: Preniska očekivanja

Najvažniji događaj u izbornoj trci tokom juna, bez konkurencije, bila je debata dva najverovatnija predsednička kandidata – predsednika Džozefa Bajdena i bivšeg predsednika Donalda Trampa. Događaj je organizovao CNN, bez publike, i uz mnogo moderatorskih pitanja na koje su kandidati imali samo dva minuta da odgovore.

Postavljena su pitanja o najvažnijim problemima koji tište Amerikance: o inflaciji, pravu na abortus, imigraciji, spoljnoj politici... Tramp je odgovore na dobar broj pitanja eskivirao, a neretko se koristio izmišljanjem podataka i hiperbolama o sopstvenim uspesima i Bajdenovoj nesposobnosti. S druge strane, Bajden je nekoliko puta pobeo misao, te je predsednik zamuckivao i govorio nepovezano. Dok je Tramp iskoristio priliku da kritikuje predsednika zbog broja nelegalnih migranata u SAD, Bajden nije iskoristio priliku da pritisne svog prethodnika gde je najslabiji, po pitanju ženskih reproduktivnih prava i dokazane krivične odgovornosti pred njujorškim sudom.

Bajden i Tramp nisu se rukovali ni pre ni posle debate. Tokom rasprave, otvoreno su vređali i diskvalifikovali jedan drugog, a posebno je žustro bilo njihovo neslaganje o tome ko je bolji golfer. Iako ćemo efekte debate moći da sumiramo tek u narednim danima, jedno je sigurno – ni Tramp ni Bajden nisu ispunili već preniska očekivanja od njihove debate.

◀ *Predsednička debata Donald Tramp i Džo Bajden, 27.6.2024.*
Izvor: Newsmax

Fourth of July

Dan nezavisnosti (4. jul) u Sjedinjenim Američkim Državama proslavlja se svake godine uz velike vatromete, roštiljanja, piknike i druženja na otvorenom. Ovaj praznik obeležen je prvi put samo godinu dana nakon potpisivanje Deklaracije nezavisnosti, 1777, kada je u Filadelfiji organizovan i vatromet za ovu priliku. Detaljniji opis proslave 4. jula 1777. možete pročitati u pismu koje je Džon Adams poslao ćerki Abigejl već narednog dana, a koje prilažemo ovde:

<https://founders.archives.gov/documents/Adams/04-02-02-0216>.

Ovu priliku koristimo da svim našim američkim prijateljicama i prijateljima poželimo srećan Dan nezavisnosti!

